

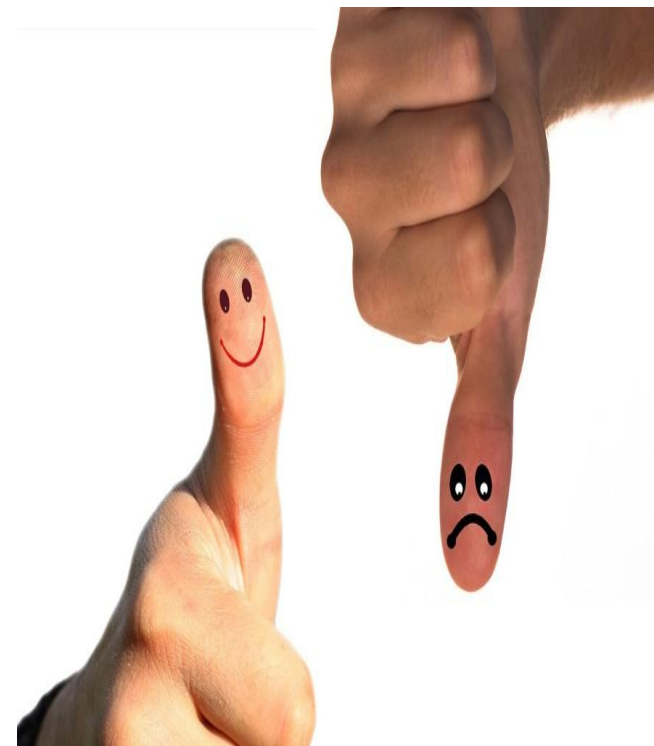
NP ADVOKATER

SORTIMENTSUDBUD

20. marts 2025

FORMÅLET MED UDBUDSLOVENS § 45

- Af bemærkningerne til udbudsloven fremgår:
- ”Det **er** hensigten med bestemmelsen at gøre det lettere for ordregiveren at beskrive de egenskaber, som kræves af kontraktens genstand, hvis ressourceforbruget til beskrivelsen af samtlige produkter eller ydelser, der påtænkes indkøbt, ville være uforholdsmæssig stor eller en udtømmende beskrivelse i realiteten ikke er mulig på grund af det påtænkte indkøbs karakter.”
- ”Det **er ikke** hensigten med bestemmelsen at indføre et minimumskrav til, hvor mange forskellige produkter eller ydelser et udbud skal omfatte, før man kan gøre brug af bestemmelsen.”

ANVENDELSE AF UDBUDSLOVENS § 45

- Det er ordregivers beslutning, om § 45 skal anvendes, når der skal gennemføres et sortimentsudbud.
- Om der er varelinjer nok, til at berettige til anvendelse af § 45 er 100 % lagt over til ordregivers skøn.
- Det er fortsat muligt at gennemføre et sortimentsudbud hvor samtlige produkter kravspecificeres og evalueres. I så fald kommer § 45 ikke i spil.

AFGRÆNSNING AF SORTIMENT

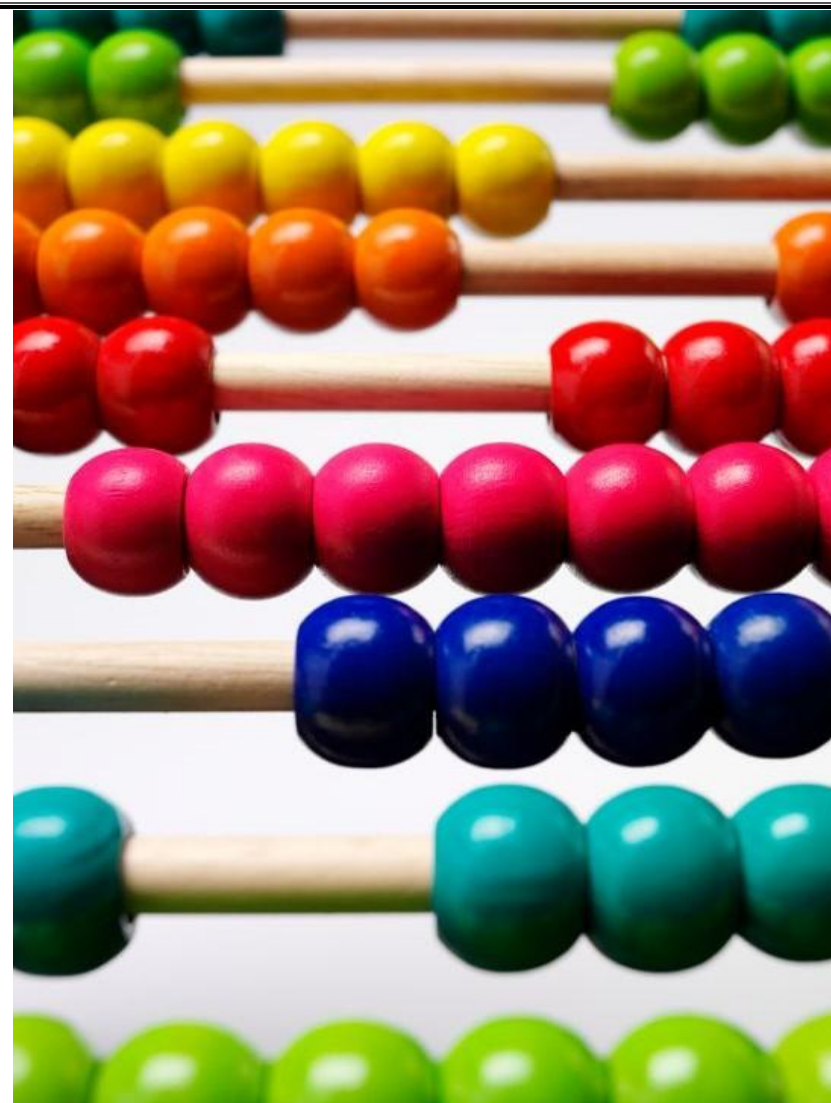
- Henvisningen til produktkategorier i § 45, stk. 1, skal gøre det klart for de potentielle tilbudsgivere, hvilke konkrete produkter, inden for de omfattede produktkategorier, der efterfølgende kan blive omfattet af kontrakten eller rammeaftalen.
- Det er altså et krav, at beskrivelsen ved anvendelse af produktkategorier af det påtænkte indkøb er tilstrækkelig klar.
- En produktkategori må ikke blive så bred, at det bliver uklart, hvilke produkter eller varianter heraf, der kan blive omfattet af kontrakten eller rammeaftalen, fx ”kontorartikler”.

ANVENDELSE AF UDBUDSLOVENS § 45 - ØVRIGT SORTIMENT

- De samme principper omkring produktkategorier og evaluering kan anvendes på ”øvrigt sortiment”
- Bemærkningerne til udbudsloven: ”Ordregiveren kan under tilsvarende betingelser anvende produkt- eller ydelseskategorier i forhold til optionelle produkter eller ydelser i en kontrakt”

SAMMENHÆNG MED UDBUDSLOVENS § 2

De grundlæggende principper, § 2

- En ordregiver skal ved offentlige indkøb i henhold til afsnit II-IV overholde principperne om ligebehandling, gennemsigtighed og proportionalitet.
- Særligt gennemsigtighedsprincippet skal være i fokus ved anvendelsen af § 45 om opdeling i, og evaluering af, produktkategorier.

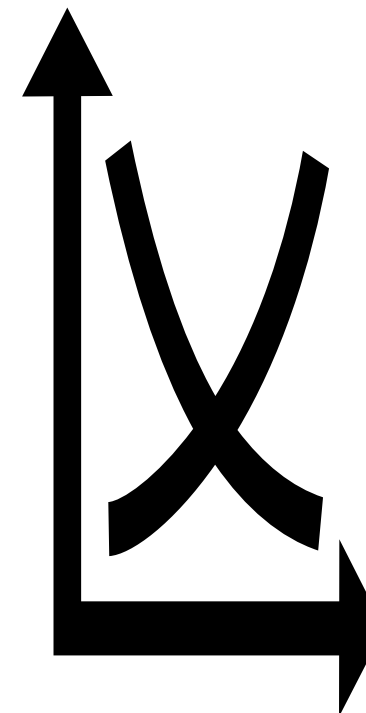
SAMMENHÆNG MED UDBUDSLOVENS § 160

Beskrivelse af evalueringsmodellen, § 160, stk. 1.

- En ordregiver skal i udbudsmaterialet fastlægge og beskrive indholdet af alle dele af evalueringsmodellen. Specifikke parametre i evalueringsmodellen kan afhænge af de indkomne tilbud, men det skal entydigt fastlægges og beskrives på forhånd, hvordan parametrene fastlægges. Parametrene i evalueringsmodellen kan ikke afhænge af de indkomne tilbud på en måde, der beror på ordregivers valg eller vurdering efter åbningen af tilbuddene.

Tilsidesættelse af evalueringsmodellen, § 160, stk. 2.

- En evalueringsmetode, der er beskrevet i udbudsmaterialet i overensstemmelse med stk. 1, kan ikke tilsidesættes af klage- og retsinstanser, hvis den er gennemsigtig og overholder ligebehandlingsprincippet.

SAMMENHÆNG MED UDBUDSLOVENS § 160

Af betænkningen over lovforslaget til ændringen af udbudslovens § 160, stk. 1 fremgår:

”Ved sortimentsudbud kan ordregiveren vælge kun at inddrage en (repræsentativ) delmængde af varesortimentet, i det følgende betegnet som varekurv, til at foretage en evaluering af f.eks. tilbuddenes samlede kvalitet. Hvis tilbudsgiverne i disse tilfælde, inden tilbuddene afgives, ikke kun har kendskab til, hvordan denne varekurv udvælges, men også har kendskab til den endelige sammensætning af varekurven, kan det have negative konsekvenser for den samlede pris og kvalitet i tilbuddene.[...]

Det skal på den baggrund præciseres, at det i forbindelse med sortimentsudbud, hvor f.eks. kvalitetsvurderingen foretages på baggrund af en udvalgt varekurv, således ikke er hensigten med den foreslåede bestemmelse i § 160, stk. 1, 1. pkt., at ordregiveren på forhånd skal oplyse om, hvilke varer der vil danne grundlag for evalueringen ved at indgå i en eventuel varekurv.

Bestemmelsen stiller i sådanne situationer alene krav om, at ordregiveren entydigt og klart har beskrevet, hvilken fremgangsmåde der vil blive anvendt til at udvælge varerne i varekurven, således at den endelige sammensætning af varekurven blot vil være en direkte konsekvens af beskrivelsen uden mulighed for efterfølgende ændringer af denne fremgangsmåde.”

”ET REPRÆSENTATIVT UDSNIT”

- Hvordan opfyldes kravet om ”et repræsentativt udsnit”?
- Ved opdelingen i produktkategorier, taler vi ikke om et repræsentativt udsnit – så de definerede produktkategorier, må dermed udgøre ”det samlede hele”.
- Det ”repræsentative udsnit” er altså alene relevant i forhold til evalueringen af de tilbudte produkter.

HVAD SIGER KLFU OM ET REPRÆSENTATIVT UDSNIT?

Problemstilling	Kendelser
En evaluering, som er repræsentativ i forhold til det forventede indkøb, kan ske ved at inddrage et skønnet indkøbsbehov/-volumen eller at foretage en vægtning af hver enkelt varelinje.	Abena A/S mod SKI af 1. februar 2013. Mediq Danmark A/S mod KomUdbud af 22. april 2015. Stadsing A/S mod SKI af 28. juni 2016. Dansk Cater A/S mod Staten og Kommunernes Indkøbsservice A/S af 9. februar 2018. New Printtex of Denmark ApS mod Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse af 17. september 2018. Tress mod Næstved Kommune m.fl. af 18. maj 2021.
Det skønnede behov skal være ordregivers saglige bedste skøn (erklæring beviste saglighed)	Abena A/S mod SKI af 9. januar 2017
En evaluering, hvor der ikke er opstillet et skønnet indkøbsbehov eller foretaget en vægtning af varelinjerne, er ikke repræsentativ.	A-Sport mod Københavns Kommune af 3. januar 2020

HVAD SIGER KLFU OM ET REPRÆSENTATIVT UDSNIT?

Problemstilling	Kendelser
<p>Udvælgelse af produkter til evaluering på ”grundlag af et repræsentativt udsnit af sammenlignelige produkter i tilbudsgivernes sortiment” er ikke en ren matematisk øvelse, men skal også inddrage varer på tværs af produktgruppen for at være repræsentativ.</p> <p>Ikke tilladt i udvælgelsen af produkter at lægge vægt på andre forhold, som f.eks. hensynet til at lette den praktiske tilrettelæggelse af en sensorisk test.</p>	<p>Dansk Cater A/S mod Staten og Kommunernes Indkøbsservice A/S af 9. februar 2018.</p>
<p>Ordregiver kan både i prismæssig og kvalitativ henseende evaluere indkomne tilbud på grundlag af et repræsentativt udsnit af tilbudsgivernes sortiment.</p>	<p>Abena A/S mod Staten og Kommunernes Indkøbsservice A/S af 27. juni 2018</p>

HVAD SIGER KLFU OM ET REPRÆSENTATIVT UDSNIT?

Problemstilling	Kendelser
Det er ikke et krav, at ordregiver ved fastlæggelsen af det økonomiske spænd i et sortimentsudbud med tildelingskriteriet ”Pris” skal sondre mellem de enkelte varelinjer ved fastlæggelsen af det økonomiske spænd.	Stadsing A/S mod Statens og Kommunernes Indkøbs Service A/S af 28. juni 2016.
Det er ikke et krav at varekurven oplyses på forhånd (og heller ikke hensigtsmæssigt). Alene fremgangsmåden for udvælgelse af varer, skal være beskrevet.	Nutricia A/S mod Høje-Taastrup Kommune, Brøndby Kommune, Køge Kommune og Odsherred Kommune af 5. januar 2023 Mediq Danmark A/S mod Høje Taastrup kommune m.fl. af 6. januar 2023 (samme sag) Se endvidere tidligere slide med forarbejderne til udbudslovens § 160.

ØVRIGT SORTIMENT

- Ud over det obligatoriske sortiment, inddrager mange ordregivere et ”øvrigt sortiment” for at sikre, at man har fået ”hele varekataloget” med. Det kan gøres på flere måder:
 1. Ordregiver kan lade tilbudsgiverne konkurrere på bredden af det øvrige sortiment inden for nærmere fastsatte produktkategorier. Dvs. bruge bredden af det øvrige sortiment som under- eller delkriterium.
 2. Ordregiver kan kræve en minimumsbredde eller volumen på øvrigt sortiment, som dokumenteres ved varekataloger. Evalueringen sker derefter alene på pris.

HVAD SIGER KLFU OM ØVRIGT SORTIMENT?

Problemstilling	Kendelser
Adgangen til at evaluere i varekategorier gælder også øvrigt sortiment.	Abena A/S mod Staten og Kommunernes Indkøbsservice A/S af 27. juni 2018
At bede om en rabatsats på listepriisen uden at evaluere på øvrigt sortiment medfører, at øvrigt sortiment ikke har været en del af udbuddet og dermed, at ordregiver heller ikke har afløftet udbudspligten.	AGA mod Århus Universitet m.fl. Af 15. juni 2018

VIGTIGE UDPLUK AF ET PAR KENDELSER

Abena A/S mod SKI af 9. januar 2017

- Erklæring afgivet af SKI under sagen om grundlaget for forbrugsestimaterne afgjorde reelt sagen, og dokumenterede ordregivers omhyggelighed, dvs. at der virkelig var tale om det bedste, saglige skøn.
- Klagenævnet fandt det uden betydning, at "...en tilbudsgiver, der måtte mene at have et bedre kendskab til SKI's kunders faktiske behov, end de estimerer, som SKI oplyste under udbuddet, har haft mulighed for at optimere sit skøn".

VIGTIGE UDPLUK AF ET PAR KENDELSER

Dansk Cater A/S mod staten og Kommunernes Indkøbsservice af 9. februar 2018

- Udbud af 4-årig rammeaftale om levering af fødevarer til offentlige køkkener. Varesortimentet omfattede ca. 4.500 varelinjer og havde en anslået værdi på ca. 1,6 milliarder kr.
- Klagenævnet udtalte:

”Udvalget af vareprøver blev [...] foretaget af en rådgivergruppe med fødevarefaglig kompetence. Der var således ikke tale om et stikprøvevist udvalg, hvilket må anses for en forudsætning for, at antallet af prøver i sig selv kan tale for, at der er sket et repræsentativt udvalg, idet der ellers ikke er noget grundlag for at antage, at stikprøverne vil følge en normalfordeling, jf. herved den e-mail af 12. december 2016 fra revisorfirmaet BDO, som SKI har fremlagt. Derimod består der en ikke ubetydelig risiko for, at der ved udvælgelsen lægges vægt på andre, ikke relevante forhold, herunder f.eks. hensynet til at lette den praktiske tilrettelæggelse af den sensoriske test.”

VIGTIGE UDPLUK AF ET PAR KENDELSER

A-Sport A/S mod Københavns Kommune af 3. januar 2020

- Klagenævnet udtaler:

”Sammenfattende var det efter det anførte ikke entydigt og klart beskrevet, hvilken fremgangsmåde der ville blive anvendt til at udvælge varerne i varekurven. Det var heller ikke beskrevet, hvorledes det ville blive sikret, at evalueringen på grundlag af varekurven, hvis endelige indhold afhang af de produkter, virksomhederne bød ind med, ville opfylde kravet om at være repræsentativ for det forventede indkøb fx ved inddragelse af et skønnet indkøbsbehov eller indkøbsvolumen eller ved at foretage en vægtning af hver enkelt varelinje.”

VIGTIGE UDPLUK AF ET PAR KENDELSER

Tress A/S mod Næstved Kommune m.fl. af 19. maj 2021

- Klagenævnet udtaler:

”Udbudsmaterialet indeholder ikke et skøn over det forventede indkøb af de enkelte produkter, men kommunerne har foretaget en vægtning af hvert produkt. [...]

Det er et krav, at en ordregiver ved et udbud med mange varelinjer foretager en evaluering, som er repræsentativ i forhold til det forventede indkøb, hvilket typisk kan ske ved at inddrage et skønnet indkøbsbehov/-volumen eller at foretage en vægtning af hver enkelt varelinje [...]

Kommunerne har som anført ikke oplyst, hvor meget de forventer at indkøbe af de enkelte produkter, men der er i stedet angivet en vægtning af de enkelte produkter, som netop er udtryk for kommunernes forventning til indkøbet på rammeaftalen. [...]

Der er ikke i udbudsreglerne et krav om, at udbudsmaterialet indeholder nærmere oplysninger om, hvordan den skønnede vægtning af produkterne er fremkommet. Dette skøn er – som ved mange andre skønsmæssige beføjelser i udbudsretten – overladt til ordregiveren og tilsidesættes som det klare udgangspunkt ikke af klagenævnet.

FORBEREDELSE AF SORTIMENTSUDBUD

- Sortimentssudbud udgør en kompleks udfordring for ordregivere, uanset om det drejer sig om fødevarer, undervisningsartikler, legetøj, udstyr eller mekaniske dele.
- Hovedproblemet ligger i at sikre repræsentativitet i udvælgelsen af varer til evaluering samtidig med at håndtere det øvrige, ofte omfattende, sortiment.
- Når man forbereder et sortimentsudbud, er det derfor afgørende at have en klar strategi for både repræsentativitet og håndtering af det øvrige sortiment.

FORBEREDELSE AF SORTIMENTSUDBUD

- Spørgsmålet om repræsentativitet handler om, hvorvidt den varekurv, der anvendes til evaluering, afspejler ordregivers faktiske indkøbsmønstre og behov.
- Der er ikke en entydig definition på, hvornår et sortiment er repræsentativt, men ved at basere varekurven på et solidt datagrundlag, tage hensyn til både kvantitative og kvalitative faktorer og følge Klagenævnets praksis kan ordregivere sikre, at det evaluerede sortiment er repræsentativt og at udbuddet gennemføres på en fair og gennemsigtig måde.

FORBEREDELSE AF DET REPRÆSENTATIVE UDSNIT

- Start med at indsamle og analysere alle relevante data om tidligere indkøb. Dette inkluderer oplysninger om:
 - Hyppighed af indkøb:
 - Indkøbsvolumen.
 - Værdien af indkøb.
 - Forbrugsmønstre.
 - Variation og bredde:
 - Hvis ordregivers sortiment er meget varieret, bør varekurven også afspejle denne variation.
 - Det kan være nødvendigt at inkludere varer fra forskellige kategorier eller prisniveauer for at sikre repræsentativitet.

FORBEREDELSE AF DET REPRÆSENTATIVE UDSNIT

- Kvantitative og kvalitative faktorer:
 - Repræsentativitet handler ikke kun om kvantitet (f.eks. antal indkøbte enheder), men også om kvalitet.
 - Varekurven bør afspejle de varer, der er afgørende for ordregivers kerneopgaver og som har en betydelig indflydelse på kvaliteten af de leverede ydelser.
 - Det er vigtigt at have en god balance mellem de varer der købes oftest, og de varer der er vigtige for kerneopgaven.

FORBEREDELSE AF DET REPRÆSENTATIVE UDSNIT

- Involver brugere og afdelinger, der er direkte berørt af indkøbene.
 - Indhent deres input om vigtige varer, kvalitet og specifikke behov.
 - Dette sikrer, at varekurven afspejler de faktiske behov i organisationen.
- Fastlæggelse af klare kriterier:
 - Definer objektive kriterier for udvælgelse af varer til varekurven. Der må ikke være frit valg.
 - Kriterierne skal være baseret på data og afspejle ordregivers prioriteringer og forventninger til fremtiden.
 - Eksempler på kriterier:
 - Højeste indkøbsvolumen.
 - Varer med kritisk betydning for kerneopgaver.
 - Varer med stor prisvariation.

FORBEREDELSE AF DET REPRÆSENTATIVE UDSNIT

- Test af varekurven:
 - Inden udbuddet offentliggøres, kan det være en god idé at teste varekurven.
 - Dette kan gøres ved at simulere indkøb og evaluere, om resultaterne er i overensstemmelse med forventningerne.
 - Sørg for at dokumentere alle processer.

HÅNDBTERING AF ØVRIGT SORTIMENT I FORBEREDELSEN AF UDBUDET

- Krav til tilbudsafgivelsen:
 - Kræv, at tilbudsgivere fremlægger detaljerede kataloger og prislister, for at få et overblik over det samlede sortiment og priser.
 - Sørg for at priserne i katalogerne er gældende i rammeaftalens periode.
 - Pas på med at kræve rene rabatsatser.
- Anvend udbudslovens § 179 til at skabe en rammeaftale med fleksibilitet.

HÅNDBTERING AF ØVRIGT SORTIMENT I FORBEREDELSEN AF UDBUDDET

- Håndtering af sortimentsopdateringer:
 - Tilføjelse af nye varer.
 - Justering af priser.
 - Ændringer i leveringsbetingelser.
 - Justering af sortiment.

OPSAMLING PÅ REPRÆSENTATIVT UDSNIT

- HUSK når I skal sikre et repræsentativt udsnit, at
 - Analysere forbruget, så I bruger data fra tidligere indkøb til at identificere de mest relevante varer – både i volumen og værdi.
 - Sikre, at udvalget af varer i varekurven dækker hele sortimentet, men uden at blive uoverskueligt.
 - Sikr, at ingen enkeltvare får for stor vægt i evalueringen.
 - Medtage både høj- og lavfrekvente varer for at undgå skævvridning i evalueringen.
 - Vælg varer, som flere leverandører kan tilbyde, så konkurrencen forbliver reel.
 - Undgå, at tilbudsgivere kan optimere udbuddet ved at sætte urimeligt lave priser på sjældent købte varer og vice versa.

OPSAMLING PÅ ØVRIGT SORTIMENT

- HUSK at øvrigt sortiment, der ikke evalueres risikerer ikke at være omfattet af udbuddet selvom der fx gives en rabatsats.
- Overvej om der skal være minimumskrav til bredden / omfanget af det øvrige sortiment.
- Vælg en model, hvor priserne på øvrigt sortiment kan kontrolleres – fx rabatsatser, faste avanceprocenter eller prislister.
- Husk at håndtere sortimentsopdateringer ift. øvrigt sortiment.